

von
Echstedtska
gården

Apelgården

Översikt äpplen

Apelgården 2020-2021

Apelgården är en genbank för värmlandska äppelsorter. Lokalsorter runt om i Sverige är inte bara ett lokalt anpassat genmaterial som är intressant att bevara utan också en del av vårt kulturarv. Här finns mer information om de 25 äppelsorter som odlas i von Echstedtskas apelgård.

Dottevikinga

Detta äpple uppkom ur en kärna i Dottevik hos Inga och Karl-Eric Johansson. Våren 1990 namngavs och döptes sorten av Jössebygdens trädgårdsförening. Äpplet mognar i december till januari. Den är hållbar fram till mars. Köttet är vitt, grovt och fast med syrlig smak.

Enebyäpple

Det här äpplet kommer från Eneby, norr om Värmlands Nysäter. Frukten är ett medelstort, platt till plattrunt äpple med gul till gulgrön färg, vanligen utan täckfärg. Över hela frukten finns gröna punkter omringade av vitt. Huden blir fet. Smaken är frisk, syrlig och fruktköttet är vitt och saftigt. Det mognar i september till oktober och har kort hållbarhet.

Fallängs de Jong

Det här är en äppelsort från Arvika. De mycket jämna, medelstora frukterna blir vinröda när de mognat. De blir mogna i slutet av oktober och vid god lagring är frukten hållbar ända fram på vårkanten. Fruktköttet är vitt och saftigt med en rosaröd antydning mot solsidan. Äpplet har en svag arom och syrlighet. Smaken påminner om Ingrid Marie.

Garboäpple

Detta äpple har sitt ursprung på Garboden, Botilsäter på Värmlandsnäs. Det planterades allmänt i bygden. Det är ett sommaräpple med kort hållbarhet.

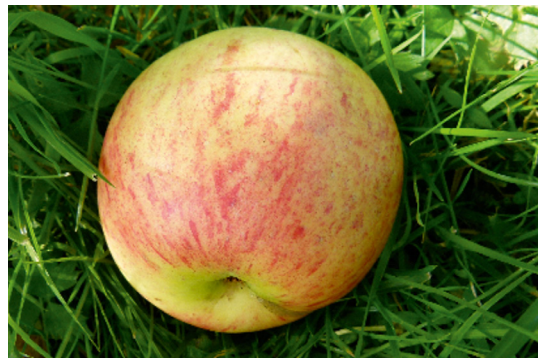
Holmserudsäpple

Ursprungsäpplet till denna sort växte på gården Holmserud i Skillingmark. Äpplena blir stora och påminner om Gravensteiner till utseende och smak. Den är lämplig till mos genom sin lättlöslighet. Fruktköttet är relativt torrt. Det är en höstfrukt med ganska kort hållbarhet.

Klockerstaäpple

Äpplet kommer från en kärnsådd gjord cirka 1920 vid Klockersta gård, Norra Råda. Kärnorna kom från ett kaliforniskt äpple. Frukten mognar under senare hälften av augusti. Fruktköttet är vitt, grovt och saftigt. Smaken är syrlig och frisk. En rödfärgad sträng runt kärnhushålan förekommer. Klart mot kärnhushålan vid mognad. Äpplet är en bords- och hushållsfrukt.

Kollerudsäpple

Äpplet härstammar från Kollerud norr om Torsby. Detta är ett relativt stort äpple med karmosinröd täckfärg i form av punkter och strimmor på gulvit botten. Fruktköttet är vitt till grönvitt och smaken syrlig. En lätt röd rodnad förekommer hos kärlnsträngarna upp emot fodret på vissa frukter. Det mognar i september till oktober och kan lagras i några månader. Ett bra hushållsäpple.

Korsmyra astrakan

Äpplet kommer troligen från Korsmyra, söder om Gunnarskog. Det har spridits som "höstäpple" från en trädskola i Gunnarskog. Frukten mognar i september och har kort hållbarhet. Rikbärande astrakantyp. Köttet är vitt, löst och saftigt. Vid full mognad blir det klart.

Linda

Tidigare ansågs att detta var äpplet Linda Paas funnet i Arvika 1991. Men det har visat sig vara ett kanadensiskt äpple. Frukten är medelstor till stor, äggrund till högrund i formen med platt undersida. Grundfärgen är vinröd med violett vaxöverdrag. Fruktköttet är vitt och krispigt, medelsaftigt med mycket fin smak. Det mognar i december och kan lagras till april.

Lyckaäpple

Äpplet härstammar från gården Lyckan i Perserud norr om Arvika. Det är ett litet plattrunt sötäpple som mognar i augusti till september. Det blir helt klara och välsmakande äpplen när de är mogna.

Mässviks Söta

Äpplets ursprung är okänt. Det tros ha anknytning till Mässviks säteri på Värmlandsnäs. Äpplet mognar i september till oktober och har kort hållbarhet. Äpplena är plattrunda och har tydliga åsar från foderhålan. Frukten blir grön med mörkare gröna punkter och huden är tunn, fet och svagt glänsande. Solbelysta frukter får en svagt rödbrun rodnad på solsidan. Fruktköttet är torrt och grovt med fin sötma.

Mölnbacka skogsäpple

Äppelsorten hittades 1858 i en stenig hagmark vid Mölnbacka bruk av skogsförvaltaren Adolf Svensson. Han flyttade det cirka 2 meter höga trädet till sin trädgård och efter två år bar det frukt. Frukten är medelstor till stor med ojämn och toppig form och avrundade åsar. Grundfärgen är gröngul, täckfärgen är sammanflytande eller mer strimmigt roströd eller mörkare. Vid lagring blir täckfärgen mer glänsande blodröd. Rostprickar finns över hela frukten. Äpplet mognar i oktober till november. Det kan lagras i tre-fyra månader. Fruktköttet är grönvitt, fast, sötsyrligt med rätt god sötma och fin arom. Det är en bords- och hushållsfrukt.

Nestesöt

Ursprungsträdet till detta äpple fanns vid gården Nerstuga i Arvika. Troligtvis uppkom sorten på tidigt 1800-tal. Den var under tidigt 1900-tal spridd i framförallt Västra Hungvik. Äpplet mognar i augusti och har kort hållbarhet. Fruktköttet är vitt, mörkt, saftigt med mild sötma. Köttet tenderar till att bli klart. Det är en bords- och hushållsfrukt.

Odenstadsäpple

Äpplet kommer från ett träd vid Odenstads gård och har inte kunnat identifieras med någon känd sort. Frukten mognar i oktober och är hållbar i någon månad. Fruktköttet är grönvitt under kraftig täckfärg och något skiftande i rött. Fast, saftigt, syrligt med god arom. Bordsfrukt.

Risäter

Namnet Risäter kommer från Risäters gård i Norra Råda där kärnsådden lär ha gjorts i början av 1800-talet. Omkring 1875 spreds sorten till kringliggande gårdar under namnet Risäters Kalvill. Den odlades på 1940-talet på många håll i landets kallare trakter, mest i Värmland men också i Norrland. Frukten är plattrund till formen med gul färg och blir vid mognad fet. Mognaden sker i oktober och det kan sedan hålla sig ända in i december. Frukten används mest som hushållsfrukt. Köttet är gulvitt och fast, en aning sött och lite syrligt med obetydlig arom. Risäter är en mycket hårdig och frisk sort, vilket

har gjort att den har spridits över stora delar av norra Sverige. Sorten är tillsammans med Stenbock den värmlandssort som fått störst spridning utanför länet.

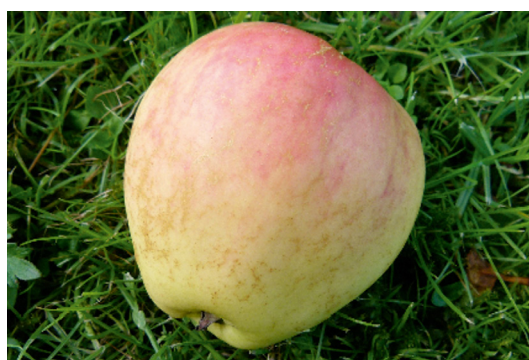
Sankta Brita

Äpplet är en korsning mellan Mio och Cortland gjord på Alnarp 1954. Frukten hållbarhet är god. I Värmland har den i kallare hållit sig fin till efter jul. Täckfärgen är vackert röd, strimmig, och täcker ungefär två tredjedelar av sidsidan. Den får en blåaktig dagg vid mognaden i slutet av september. Grundfärgen blir gul när äpplet är moget. Fruktköttet är vitt, saftigt och med utsökt arom, som påminner något om sorterna Mio och Oranie.

Silva

Äppelsorten är en korsning mellan äpplena Melba och Stenbock som gjordes 1945. Den kom ut i handeln 1970. Frukten mognar i slutet av augusti till början av september och har kort hållbarhet. Det är ett medelstort till stort, koniskt äpple med breda åsar. Huden är gulgrön med ljusa punkter. Fruktköttet är vitt och saftigt med frisk, syrlig och angenäm smak.

Spässerud

Troligtvis kommer detta äpple från en kärnsädd på 1800-talet vid torpstället Skotterud, Gillberga. Äpplet mognar i slutet av september och är hållbart in i november. Fruktköttet är vitt med röd kant runt kärnhuset. Det är relativt grovt, mörkt och saftigt med fin balans mellan syra och sötma. En fin bords- och hushållsfrukt.

Stenbock

Moderträdet fanns på 1930-talet kvar på Stamperuds gård i Skillingmark. Äpplet kommer från en kärnsädd i slutet av 1700-talet. Hortonom Nils A Östlund berättade om tillkomsthistorien i en artikel i Sveriges Pomologiska årsskrift 1937. Ynglingen Olof Påtfeldt fick plats som vallpojke hos en bonde på Steneby gård i norska Sitskogen. När Olof slutade sin tjänst på hösten och begav sig hem till Skillingmark, fick han med sig några äppelkärnor som han sådde i sin täppa. Ett av fröerna blev ett litet träd som senare fick följa

med till familjens nya gård, där det trivdes och bar frukt. Stenbock har sin största spridning i Värmland men finns också i andra delar av landet och i våra grannländer. Det är mycket härdigt och tidigbärande. Frukten mognar i augusti till september och har en kort förvaringstid. Gulvit grundfärg och vaxklätt senare ganska fett skal. Fruktköttet är vitt till grönvitt, tämligen fast, mört, saftigt och svagt syrligt med fin astrakansmak. Blir ofta klar.

Storkrisken

Det över 300 år gamla ursprungsträdet växer på gården Berget i Gullaby, Mangskog. Detta är en medelstor höstfrukt med grön-gul grundfärg och livliga karmosinröda strimmor på solsidan. Fruktköttet är något grönaktigt med gröna kärnsträngar. Smaken är sötsyrlig och svagt kärvt. Äpplet mognar i slutet av september och är hållbart i några månader.

Stortysken

Äpplets ursprung är osäkert men det odlas i trakterna av Västra Ämtervik från slutet av 1800-talet och framåt. Det är relativt stora äpplen med tydliga åsar. Grundfärgen är vid mognad gulvit. På solsidan finns en jämnt avtonad röd täckfärg. Smaken är syrlig. Det är en sensommarfrukt som mognar i september och har kort hållbarhet.

Tvärhultsapel

Äppelsort nyligen funnen på Hammarö.

Ullströmsäpple

Äpplesorten är uppkallad efter handlare Ullström i Västra Ämtervik som hade ursprungsträdet på sin tomt. Sorten har planterats i Västra Ämtervik med omnejd. Detta är ett vinteräpple som mognar i slutet av oktober och håller sig bra fram till vårkanten. Grundfärgen är grön med ljusa punkter med grön kant. Täckfärgen är

dystert brunröd. Fruktköttet är vitt och fint med syrlig smak.

Viksäpple

Äppelsorten kommer från Viks gamla herrgård i Arvika. Frukten mognar i september. Den är hållbar i cirka en månad. Äpplet är rundat och nästan helt gulvitt. Fruktköttet är vitt, grovt, mörkt, föga saftigt. Svag arom med viss sötma. Det är användbart som bords- och en utmärkt hushållsfrukt.

Värmlands paradisäpple

Det här är en av de äldsta odlade sorterna i Värmland. Ursprunget är okänt men sorten var vanlig i odling i Värmland redan i början av 1800-talet. Det är en vinterfrukt med relativt god hållbarhet. Frukten är spetsig med ljusgul grundfärg, på solsidan livligt röd strimmighet. Den har ofta stjälsvulst. Köttet är vitt med inslag av rött vid kärnhuset. Smaken är sötsyrlig med fin arom. Äpplet mognar i september - oktober och håller sig till efter jul.

Värmlands sötäpple

Äppelsortens härstamning är inte klarlagd men den fick sin spridning via plantskoleägare Lundström i Arvika. Det är ett sötäpple som mognar först i oktober och som kan förvaras i någon månad. Frukten blir stor med ljusgul grundfärg. På solsidan bildas en roströd täckfärg med prickar och korta strimmor. Smaken är söt och fruktköttet är saftigt. Frukten blir ofta klar.

